

Förstudie Hästcentrum Boden

Dec 2007

– Utveckling av hästnäringarna i Norrbotten och Västerbotten

Slutredovisning av projekt för främjande av Livskraftigt hästföretagande, Förstudie Hästcentrum Boden 2007-09-17 – 2007-12-05.

Projektet har medfinansierats med medel från Jordbruksverkets satsning på Livskraftigt hästföretagande.

1. Bakgrund

Bodens kommun har under tiden 2007-09-17 – 2007-12-05 tillskjutit medel för att utföra en förstudie angående Hästcentrum Boden. Övriga finansiärer har varit Statens Jordbruksverk och Hushållningssällskapet Rådgivning Nord AB. Helene Skogqvist anlätades som projektledare för att utföra projektet.

I Norrbottens län finns starka traditioner av verksamheter med häst. Bodens kommun har genom militären och travbanan tidigt varit centrum för hästverksamheten i länet. "Kronans" s.k. ackordshästar fanns uppstallade på gamla A5. Ackordshästarna lånades ut till jord- och skogsbruk och hade stor betydelse för bland annat skogsnäringens framväxt och för småbrukares möjlighet att skaffa sig försörjning som kunde komplettera det egna jordbruket. Ing 3 använde hästar för brobyggen och totalt fanns samtidigt tusentals hästar i armens tjänst i Boden fram till början av 1960-talet. De sista hästarna var uppstallade på I 19 och avvecklades 1960-61. En av länets första civila ridskola startade också i Boden i början på 1960-talet. Sommaren 1944 genomfördes de första travtävlingarna i Boden. Travbanan i Boden är den nordligaste i Sverige. Gustav Hallen, Stig Lindmark och Jorma Kontio är några av Bodentravets mest vinstrika kuskar som medverkat till att marknadsföra banan i övriga Sverige.

Under våren och försommaren 2007 har en grupp med Bodens kommun, Bodentravet, Hushållningssällskapet och intresserade från övriga hästverksamheter påbörjat planering för en Hästmässa som samtidigt skall fungera som en utbildningsmässa, samt en manifestation för hästnäringen under perioden 6-14 juni 2008. Seminarier och utbildningsdagar kommer att genomföras under förberedelseperioden. Mässan är tänkt att inledas på Svenska Flaggans dag den 6 juni och avslutas den 14 juni med travbanans årliga stora travfest, V75. Bodentravets största och mest prestigefyllda lopp under året har varit Top of Europé Trot. Det har nu döpts om till Norrbottens Stora Pris med en halv miljon kronor i förstapris år 2007 och körs på Bodentravets V75-dag. Mässan ska ses som en manifestation över hästnäringen och dess betydelse för befolkningen i Norr.

2. Genomförande och resultat

Under projekttiden har ett antal möten och aktiviteter genomförts där ett representativt antal personer ur föreningsverksamhet och näring varit representerade.

Hästnäringens betydelse

Det finns underlag som till delar beskriver hästnäringens betydelse i ekonomiska termer för Sverige i allmänhet och Bodens kommun i synnerhet. Studien behöver kompletteras och det saknas en sammanhållen strategi för att ytterligare utveckla näringen. För länet finns det ingen studie som belyser hästnäringen i sociala, kulturella och ekonomiska termer. Det finns anledning att tro att hästnäringen har högre ekonomisk betydelse för tillväxten i Bodens kommun och länet än vad som är genomsnittet för landet i övrigt samt att hästverksamheten har stor betydelse också socialt och kulturellt.

- Hästnäringen i Sverige omsätter drygt 20 miljarder kronor varje år, varav hälften är spel. Det motsvarar 2,5 gånger IKEA's svenska omsättning.
- Hästnäringen skapar direkt drygt 10 000 heltidstjänster och genererar därtill ytterligare 18 000 heltidstjänster i samhället.
- En halv miljon svenskar håller på med hästar som yrke eller fritidssysselsättning.
- Det finns fem travbanor från Örnsköldsvik och uppåt, Bodentravet är den nordligaste.
- Bodentravet har 28 tävlingsdagar per år och omsätter 50-60 mkr
- Bodentravets marknadsområde är Norrbotten och Västerbotten samt Norra Finland och Norra Norge även övriga Sverige är representerat.
- Bodentravet omsätter 20 miljoner kronor och 160 miljoner kr på spel.
- Det finns 2 500 norrbottensägda travhästar, varav 2 000 i länet.
- Det finns 200-300 proffstränade travhästar, varav de flesta i Boden/Luleå.
- Det finns 750-800 amatörtränade travhästar kopplade till Bodentravet.
- Det finns 8 proffstränare och 250-350 amatörtränare kopplade till Bodentravet
- Det finns 1 000 ridhästar i Norrbotten.
- Totalt finns det drygt 14 000 hästar i Norrbotten och Västerbotten, varav ca 5 300 i Norrbotten.
- Travhästarna i Boden kan sysselsätta 25 jordbruk á 20 hektar för vallfoderproduktion.
- Hästsport är länets näst största ungdomssport och den största handikappsporten.
- Bodens kommun har etablerat ett område för hästnära boende. Efterfrågan är så stor att ytterligare ett markområde planeras.
- Gymnasieutbildning inom trav och ridsport med start hösten 2008.

Bodens kommun har under de senaste 15 åren upplevt en ökad utflyttning och minskade arbetstillfällen främst på grund av omstruktureringar i den offentliga sektorn. Bland annat har minskningar inom försvaret fått stora effekter, eftersom Boden är en stor garnisonsstad. Här har antalet anställda i Boden mer än halverats. I kommunen har man lyckats väl med att utveckla arbetsmarknaden och näringslivet med nya arbetstillfällen som ersätter de som förlorats i förändringarna i den offentliga sektorn. Bland annat har en bra infrastruktur för utveckling av hästföretagande vuxit fram med hjälp av såväl offentliga som privata och ideella krafter. Inte minst har travet en stor betydelse för hästnäringen i kommunen och som en motor för hela länet. Boden är en turiststad och har sedan tidigare också ett stort utbud när det gäller hotell och andra typer av övernattningsmöjligheter.

Inspirationsmöte 2007-09-21, Bodens Ridklubb

Representanter från Bodentravet, Bodens Ridklubb och Hushållningssällskapet samlades för att diskutera möjligheter för samverkan mellan organisationerna och utveckling av ett gemensamt Hästcentrum. Bodentravet och Bodens Ridklubb ser stor potential till en gemensam utveckling med samlade resurser både personellt men även när det gäller investeringar. Möjligheter finns att tillsammans anordna stora arrangemang, men även samarrangemang

med andra intressenter inom näring och upplevelseturism. I samband med mötet gjordes ett studiebesök vid byggarbetsplatsen för Bodenarenan. Vi beslutade att ta kontakt med kommunen för att höra om Bodenarenan även får användas för att genomföra arrangemang för häst. Intilliggande markområde kan användas som gräs bana för hästhoppning men endast om erforderliga markarbeten genomförs.

Inspirationsmöte 2007-11-01, Bodentravet

Vid detta möte deltog näringslivschef Per-Ulf Sandström från Bodens Kommun, ungdoms- verksamhetsansvarig Christina Hietanen vid Bodentravet, Gunilla Nyberg Bodentravets kansli, Lars Persson Bodentravet, sportchef Sven Granström från Bodentravet, ordförande Katarina Lindgren för Islandshästföreningen Midur samt Lennart Enberg och Helene Skogqvist Hushållningssällskapet Rådgivning Nord AB.

Bodentravet ser positivt på utveckling av hästnäringen i Norrbotten och Västerbotten med Boden som Hästcentrum och är därför positiva till att upplåta anläggningen för en veckolång hästmässa där hela näringen träffas för erfarenhetsutbyte och ökat samarbete. Det är viktigt att bjuda in alla som har med hästnäringen att göra för att synliggöra all verksamhet som berör hästen. Syftet med veckan är att samla den kompetens som finns inom området som berör hästen och hästnäringen.

Studieresa till Ypäjä Hästcentrum

En studieresa till Ypäjä Hästcentrum, Hevosopisto, i södra Finland genomfördes. Avresa gick från Luleå tisdagen den 13 november. Efter att vi hämtats med bil av en av anläggningens kuskar fick vi ett väldigt hjärtligt och informativt välkomnande av vår guide Päivi Laine, trots att klockan var vid midnatt. Hästverksamheten i Ypäjä har en väldigt lång tradition. Redan i slutet av 1800-talet, när organiserad avel och uppfödning grundades, fanns Ypäjä med i bilden. Statens hästuppfödningssanstalt uppfördes den 18 mars 1937 och detta var även namnet på anläggningen fram till 1957. Från och med 1993 drivs anläggningen som ett aktiebolag av, Ypäjä, Forssa och Jokioinen kommuner samt The Equestrian federation of Finland och Finnish Trotting and Breeding Association.

Huvuddelen av de hästar som finns representerade på anläggningen är Finnhästar. I Finland är man överhuvudtaget väldigt måna om den Finska hästen. Vi fick också se president Tanja Hallunens egen Finnhäst som är uppstallad på Hevosopisto. År 1907 bildades stamboken för den Finska hästen. Idag avlas fyra typer av finsk häst; travare (J), arbetshäst (T), ridhäst (R), och liten finnhäst (P). Den lilla finnhästen, eller finska småhästen, är till utseende precis som en fullstor häst, men mankhöjden skiljer dessa två typer åt. Finländarna har levt och arbetat i nära samarbete med den finska hästen. Samtidigt har den finska hästen format finskheten och den finländska identiteten. I takt med att Finland har industrialiserats och urbaniserats har hästens roll förändrats från arbetshäst till sport- och fritidshäst. År 1909 startade de första travtävlingarna med Finnhästar. I dag används den finska hästen inom olika grenar av hästsporten som travhäst, ridhäst, samt arbetshäst. Den finska hästen, som förädlats att passa våra förhållanden, är en uthållig och unik hästras. Numera används Finnhästen av skolan även vid turist/incentive uppdrag vilket idag är en viktig del av anläggningens verksamhet.

Anläggningen ägs av staten och förfogar över ett område på ungefär 360 hektar, varav ca 140 hektar är i egen ägo. Inom området finns fyra ridhus, varav det första är byggt 1937 och det senaste byggdes under 2007. Dessutom finns det travbana, fälttävlansbana, ett stort antal tränings- och tävlingsarenor med tävlingsmått samt ca 25 mil rid- och körvägar. Det finns stallplatser för 400 hästar inom området. Skolan äger 140 hästar och 80 personer är anställda

vid anläggningen. Ypäjä Equine College är medlemmar i det internationella nätverket, Equestrian Educational Network (EEN). Samarbetspartners är bl.a. Strömsholm i Sverige och Starum i Norge. Syftet med nätverket är att upprätthålla den professionella utbildningen samt utbyte av information och lärometoder mellan skolorna. Alla typer av utbildning och verksamhet som berör hästen finns inom området utom galopp. Galoppsporten är inte representerad i Finland. Ridskoleverksamhet, ridläger, olika typer av instruktörsutbildningar, konferenser och upplevelseturism är exempel på den affärsdrivande verksamheten. Enligt vår guide kommer man att satsa ännu mer på konferensdelen i framtiden. Kurserna bedrivs både som veckoslutskurser men även som distansutbildningar. Det finns även kurser inom sadelmakeri och hovslageri. Tävlings- och träningsverksamhet inom arbetskörning, trav, hoppning och dressyr bedrivs på alla nivåer, regionalt, nationellt och internationellt. Detta kan genomföras i och med en mycket god standard på banor och hallar.

Deltagare på studieresan var, kommunalråd Olle Lindström och näringslivschef Per-Ulf Sandström från Boden samt Sven Granström Bodentravet, Dan Nordlander Bodens Ridklubb och projektledare Helene Skogqvist Hushållningssällskapet. Deltagarna var väldigt imponerade av verksamheten och fick många tips och idéer om finansiering och verksamhet.

Inspirationsmöte 2007-11-28 med Norrbottens Hästavelsförening

Deltagare vid mötet var semin veterinär Ingrid Ragnarsson, Jenny och Jessica Selberg SEG Company, Monica Lierud, Benita Nyman Skärets ridskola, Maria Johansson, Anna-Maria Lundström, Carina Winsa, Kerstin Lindkvist och Helene Skogqvist.

Deltagarna var väldigt positiva till Hästcentrum Boden och ser stora möjligheter. Många förslag till verksamheter som kan kopplas till Hästcentrum Boden föreslogs. Mötesdeltagarna

ser hästen som en resurs inom social och psykiatrisk vårdomsorg samt stora möjligheter till affärsutveckling inom näringen.

Inspirationsseminarium 2007-11-30, Skapa konferens Boden

På seminariet deltog 30 personer, bland dessa fanns politiker och tjänstemän från Bodens kommun samt ett flertal representanter för hästnäringen och föreningsliv.

Per-Ulf Sandström, näringslivschef Bodens Kommun, inledde seminariet och presenterade Bodens Kommuns planer på en etablering av Hästcentrum Boden. En etablering av ett hästcentrum anses vara en naturlig följd av den mångåriga tradition inom hästnäring/-verksamhet som finns representerad i Boden. Bodens kommun anser därför att det är av stor vikt att resurser för hästsporten och hästnäring inom regionen samlas för att stärka hästnäringen i stort.

Gymnasiechef Pia Elmgren berättade om kommunens planer inför den nya hästutbildningen som startar upp hösten 2008. Det är viktigt för kommunen att en hästutbildning kommer igång, dels för att kunna erbjuda näringen rätt kompetens men även för att få eleverna att stanna i kommunen.

Bibbi Bonorden var inbjuden att presentera sitt arbete med boken, Hästen i Kommunen – betyder mer än du tror. Denna handbok kommer att vara en stor hjälp för politiker och tjänstemän i kommuner vid kommunikation till hästägare/hästentreprenörer.

Dan Nordlander Bodens Ridklubb, anser att det betyder mycket att kunna samordna resurser, för att genomföra stora gemensamma arrangemang men även bredda den egna verksamheten.

Sven Granström sportchef Bodentravet pratade under rubriken Hippocampus Boden.

Bodentravet ser samarbete med olika partners som en stor möjlighet ur allas synvinkel. En gymnasieutbildning är välkommen eftersom efterfrågan på kompetenta hästskötare är stor hos Bodentravet. Redan nu finns ett påbörjat samarbete med Islandshästföreningen.

Roger Laestadius R&S Stable, Boden, representerade hästföretagarna. Roger bedriver verksamhet inom hovslageri, ridutbildning och incentive verksamhet och försörjer sig på sin verksamhet. Det är viktigt för utvecklingen av hästnäringen med samlade resurser, det vinner alla på.

Olle Lindström, kommunalråd Boden, berättade om studieresan till Ypäjä som gav mycket inspiration. Här fanns många idéer att hämta för framtida satsningar inom hästnäringen i regionen. Bodens kommun kommer att undersöka ett tänkbart markområde som ligger i närheten av befintlig verksamhet.

Mediabevakning bestod av artiklar i Norrbottens Kuriren och Norrländska Socialdemokraten samt inslag i nyhetsprogram i TV4.

Pia Elmgren, gymnasiestyrare Bodens Kommun

Telefonintervjuer

Kontakter med ett flertal hästentreprenörer från övriga länet visar också att man ställer sig positivt till ett Hästcentrum Boden. De anser överlag att om resurser inom hästsektorn koncentreras bör kvaliteten på de samlade verksamheterna öka.

3. Slutsatser

Genomförda och planerade insatser för att uppnå Hästcentrum Boden:

- Förstudie Hästcentrum Boden, som i och med denna rapport är avklarad.
- Manifestation av hästnäringen/-sporten inom först och främst Norrbotten och Västerbotten men även övriga Nordkalotten genom en Hästmässan som är planerad till juni 2008.
- Inlämnande av en projektansökan för Hästcentrum Boden.

Visionen är att Hästcentrum Boden ska börja byggas under 2008-2009. Det är viktigt att placeringen av ett hästcentrum hamnar i anslutning till nuvarande hästverksamhet samt Bodenarenan. Bodens kommun kommer efter denna förstudie att arbeta med att ta fram riktlinjer för arbete med placering och markförhandlingar. I dagsläget planeras för en inventering av tänkbara markområden inför en fortsatt projektering samt en finansieringsplan. Inför en kommande projektering kommer en projektgrupp bestående av representanter från kommunen, näringsliv, föreningsliv och olika discipliner inom häst att tillsättas. Möjliga samarbetspartners är länets kommuner, i första hand kommunerna i Fyrkanten, men även ett utökat samarbete med partners i Västerbotten och övriga Nordkalotten.

Hästcentrum Boden ska vara en samlingsplats för all verksamhet som har med hästen att göra. Hoppning, dressyr, körning, fälttävlan, islandshästar, western och naturligtvis travsport. Alla verksamheter/discipliner ska kunna vara representerade inom detta centrum. Behovet av ett gemensamt hästcentrum är stort. Idag finns ingen plats i länet för samlad hästsport. Den kommande Bodenarenan är naturligtvis en stor tillgång när det gäller större arrangemang, inom sport och mässor.

Syftet med Hästcentrum Boden är att erbjuda besökare upplevelser med kvalitet i en miljö med en tydlig hästprofil. Företagare inom häst men även annan smådjursverksamhet ska kunna etablera verksamheter i närhet till Hästcentrum. Därmed skapas även nya arbetstillfällen i kommunen men även i andra kommuner med entreprenörer kopplade till Hästcentrum Boden.

Vi vill att det ska finnas andra mervärden med investeringarna. Det ska bli ett Hästcentrum i Norra Sverige för den/de som vill etablera sig inom hästsektorn. Utbudet kan innefatta gymnasieutbildning, fritids, förskola, vuxenutbildning och utökat hästnära boende, kanske med en gemensam administration för upplevelser i Boden Kommun. Investeringarna ska ge ett mervärde för kommunen i och med ökad upplevelseturism.

Det slutgiltiga målet är att Hästcentrum Boden ska bli en affärsdrivande verksamhet som kan bära sina egna kostnader. Därför är ett samarbete med långsiktiga finansiärer och partners viktigt. Under uppbyggnadsskedet tror vi att det är nödvändigt med finansiering i projektform.

Luleå 2007-12-06

Helene Skogqvist
helene.skogqvist@hush.se
0703-43 42 54

Alec Lundström
alec.lundstrom@hush.se
0706-37 98 29

Bilagor

1. Program studieresa Ypäjä
2. Annonns Inspirationsseminarium
3. Pressmeddelande inspirationsseminarium
4. Program Inspirationsseminarium
5. Artiklar